

Список використаних джерел:

1. Білоконенко Л. А. Студент і науковий текст: проблеми комунікації. *Challenges of philological sciences, intercultural communication and translation studies in ukraine and eu countries*. 2020. С.12 URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-90-7-1> (дата звернення: 21.03.2024).
2. Болкотун, З. А. Стандарти оформлення бібліографічних посилань. *Наука України у світовому інформаційному просторі*, Вип. 15 (2018): 73–79.
3. Про автоматизоване оформлення бібліографічних посилань як необхідність сучасного науковця / А. О. Юрченко та ін. 2017. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/3669> (дата звернення: 21.03.2024)

Литовченко Віктор

к.філос.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ДО ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Сучасна система освіти має відповідати соціальним запитам як сьогодні, так і забезпечити якісно нове майбуття. Нині одним із пріоритетних запитів є створення умов для навчання ветеранів війни, членів їхніх сімей та родин полеглих Захисників і Захисниць України, надання їм можливості отримати нові знання, підвищити кваліфікацію, або взагалі опанувати нові професії. Розбудова «нетипової» системи освіти (в умовах незавершеної російсько-української війни) може стати ще одним важливим підґрунтям для раціональних кроків у протидії агресору, консолідації українського суспільства, зменшення впливу посттравматичних стресових розладів у майбутньому.

Міністерство освіти і науки України кожного року надає та популяризує та підтримує пільгову освіту для осіб з особливими потребами, учасників бойових дій в державних і комунальних навчальних закладах – професійно-технічної, фахової передвищої та вищої. І якщо в міністерських документах реальність складається більш-менш гладко, то ситуація у самих навчальних закладах, практична складова навчально-виховного процесу видається не такою вже й оптимістичною. Навряд чи готові всі нинішні навчальні заклади повноцінно приймати абітурієнтів із особливими потребами. Немає впевненості й у можливості науково-педагогічних викладати студентам, які повернулися із зони бойових дій, пережили значні психічні навантаження, бачили смерть, руйнування, біль. Невідомо наскільки вдалою буде готовність учасників бойових дій повернутися до мирного життя й адаптуватися до освоєння обраного ними фаху. Зазначених вище проблем аж ніяк не уникнути, а представникам Міністерства освіти і науки України, законотворцям доведеться взятися за більш прискіпливе унормування та регламентацію освітньої діяльності на всіх її рівнях.

Чи не першим кроком в цьому напрямкові має бути створення повноцінної психологічної служби навчального закладу, яка у своїй діяльності

Discussion panel 4.
«Ensuring comprehensive and equitable quality education»

забезпечуватиме соціальний супровід та психологічну допомогу у здійсненні навчально-виховного процесу. Посади практичних психологів і соціальних педагогів мають увійти у штати навчальних закладів усіх рівнів. Така постановка питання продиктована суровими умовами нашого сьогодення. На жаль ми всі ще не до кінця розуміємо важливість роботи працівників психологічної служби саме з особливим різновидом контингентом студентів. А це і профілактика протиправної поведінки, конфліктів, формування навичок здорового способу життя, адаптації внутрішньо переміщених осіб до умов навчання, надання різного роду допомоги.

Не менш важлива проблема – пересування людей в інвалідному візку: до будівлі в якій відбувається навчання, між корпусами та поверхами, між аудиторіями, до спеціально облаштованих санвузлів, вільного доступу до укриття. І хоча дане питання неодноразово піднімалося в медійному просторі України, було предметом розгляду вищих посадових осіб держави, різного роду керівників установ та організацій реальний стан речей далекий від оптимального. Збільшення кількості каліцтв внаслідок російсько-українського протистояння змушує переглянути умови будівництва, ремонту, облаштування усіх без винятку споруд й навчальних закладів зокрема. Останні мають стати першопроходцями у зміні парадигми мислення на користь універсального дизайну. Універсальний дизайн – концепція, що передбачає проектування предметів, середовища, програм та послуг таким чином, щоб ними могли бути користуватися всі. Одним із елементів концепції є безбар'єрність середовища, що означає доступність простору населеного пункту, установи для всіх його жителів.

Належна комунікація, тобто етика спілкування, важлива під час надання допомоги будь-якому споживачу. Саме навчальні заклади мають упроваджувати сучасні методики спілкування для певних осіб з особливими потребами. Як і викладачам, так і студентам варто освоїти тренінги з використання коректної лексики і термінології щодо того, як слід вести бесіду з людьми які повернулися з війни, мають інвалідність, щоб уникати висловлення жалю (співчуття) або відчуття надзвичайної трагедії. Це не так вже й легко, адже правила спілкування з людьми, які мають вади зору відрізняються від правил спілкування з людьми, які мають вади слуху чи психічні розлади. В ідеалі всі учасники навчально-виховного процесу повинні утримуватися від образ, ключовою необхідністю постає дотримання норм ввічливого спілкування.

В Україні, в навчальних закладах зокрема, ситуація з вирішенням проблем осіб із особливими потребами тривалий час мала поверхневий характер. Це пояснювалося фінансовими можливостями і матеріальними ресурсами країни, установи. Такі аргументи, однозначно, мають лишитися у минулому, адже значний відсоток наших співвітчизників захищали суверенітет та територіальну

цілісність України, зазнали різного ступеня насильства під час російсько-української війни. В суспільстві назавжди має утвердитися думка, що люди з особливими потребами – рівні члени суспільства і можуть приносити користь, їх не треба жаліти, а необхідно лише дати можливість працювати і бути корисними. Створення психологічної служби, втілення ідеї безбар'єрного середовища та етики спілкування в навчальних закладах є одними з важливих елементів зреалізації принципу доступності в освіті. Сучасні навчальні заклади, окрім надання студентам фахових знань, умінь та навичок, мають допомагати людям з особливими потребами стати важливими членами суспільства, а, отже, бути практикою для втілення демократичних, цивілізаційних, гуманістичних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Тимошко Г.М., Гладуш В. А. Розвиток комунікативної компетентності педагогів в умовах інклюзивного освітнього середовища: монографія. Ніжин, 2023. 192 с.
2. Хромченкова Н.М. Відповідальність як виклик інклюзивній освіті від суспільних проблем. Інноваційна педагогіка. 2023. Випуск 64. Том 1. С. 28-32.

Нестеренко Микита

студент

Леміш Наталія

к.і.н. доцент

*ВП Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»*

**ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ В НАУКОВИХ
ТЕКСТАХ: ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З АВТОМАТИЧНИМ
ГЕНЕРАТОРОМ ПОСИЛАНЬ «GRAFIATI»**

Написання наукової роботи обов'язково супроводжується складанням списку використаної літератури. Через правильно складену бібліографію проявляється академічна доброчесність. Тому що чесне і точне представлення використаних джерел показує повагу автора дослідження до чужої інтелектуальної власності та наукових досягнень, а також до етичних правил академічного середовища. Крім того, за переліком використаних джерел можна визначити, чи дослідник ознайомлений з усім необхідним обсягом літератури (оскільки це впливає на якість та актуальність наукової роботи), перевірити факти дослідження. Тому кожен студент повинен уміти правильно оформити бібліографію, тобто зробити бібліографічний опис джерел відповідно до передбачених для цього стандартів та стилів цитування. Найновіший стандарт в Україні, що регламентує принципи оформлення бібліографічних посилань на джерела інформації – це ДСТУ 8302:2015. «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», широко застосовують при оформленні списків використаної літератури університети, наукові журнали та видавництва.